

UDK 347.7

Rad umirovljenika prema novom Zakonu o mirovinskom osiguranju – pitanja i odgovori

Božo Prelević, dipl. iur.

Od 1. srpnja 2025. na snazi je dio odredbi novog Zakona o mirovinskom osiguranju. Drugi dio novih zakonskih odredbi temeljem kojih je, između ostalog, omogućen rad umirovljenika u punom radnom vremenu i istovremeno primanje dijela mirovine stupa na snagu 1. siječnja 2026.

Detaljnije od radu umirovljenik od 1.1.2026. pišemo u ovom broju Ripup-u u članku: „Rad umirovljenika od 1.1.2026.“

U ovom članku daje se prikaz čestih pitanja koja se postavljaju u praksi u vezi primjene novih zakonskih pravila.

1. Uvod

Osim dijela odredbi novog Zakona o mirovinskom osiguranju¹ (u nastavku teksta: Zakon), stupio je na snagu 1. srpnja 2025., značajan dio odredbi novog Zakona stupa na snagu 1. siječnja 2026. Dio novih zakonskih odredbi koje stupaju na snagu 1. siječnja 2026. odnosi se na mogućnost rada određenih kategorija umirovljenika u punom radnom vremenu uz primanje dijela mirovine. U nastavku ćemo se upoznati sa dijelom pitanja koja se javljaju u praksi u vezi sa primjenom novih zakonskih pravila, posebno sa stanovišta radno-pravnog statusa umirovljenika.

2. Primjena odredbi Zakona o radu na rad umirovljenika

2.1. Rad umirovljenika na neodređeno i određeno vrijeme

PITANJE: Može li se sa umirovljenikom sklopiti ugovor o radu na neodređeno i određeno vrijeme?

ODGOVOR: Sa radnikom-umirovljenikom može se sklopiti ugovor o radu na neodređeno, ili određeno vrijeme uz navođenje objektiv-

nog razloga za njegovo sklapanje odnosno na radnike-umirovljenike također se u cijelosti primjenjuju odredbe Zakona o radu² (u nastavku teksta: ZOR) o sklapanju ugovora o radu na neodređeno i određeno vrijeme.

2.2. Prekovremeni rad umirovljenika

PITANJE: Može li korisnik mirovine koji je zaposlen na puno radno vrijeme raditi prekovremeno, do 10 sati tjedno?

ODGOVOR: Korisnik mirovine koji je zaposlen na puno radno vrijeme može raditi prekovremeno do 10 sati tjedno, ali samo iz razloga navedenih u čl. 65. st. 1. Zakona o radu (viša sila, izvanredno povećanja opsega poslova i drugi slučaj prijekne potrebe). Poslodavci općenito moraju voditi računa o cjelini odredbi čl. 65. ZOR-a kojima je uređen prekovremeni rad radnika.

U tom smislu, podsjećamo na odredbe čl. 65. st. 5.-8. ZOR-a, kojima je, između ostalog, određeno kako radnik (pa i umirovljenik) koji radi u nepunom radnom vremenu kod više poslodavaca može raditi prekovremeno samo ako dostavi poslodavcu pisanu izjavu o dobrovoljnom pristanku na takav rad. Ova izjava odnosno suglasnost

1 Nar. nov., br. 96/25 od 30. lipnja 2025.

2 Nar. nov., br. 93/14, 127/17, 98/19, 151/22 i 64/23.

radnika, nije potrebna ako se radi o potrebi prekovremenog rada radi više sile.

Također, potencijalno do primjene može doći zakonska odredba prema kojoj matični poslodavac može radniku koji radi u dodatnom radu naložiti prekovremeni rad samo ako radnik dostavi poslodavcu pisanu izjavu o dobrovoljnom pristanku na takav rad, osim u slučaju više sile. S druge strane, poslodavac kod kojeg radnik obavlja dodatan rad ne smije naložiti prekovremeni rad, osim u slučaju više sile.

2.3. Rad umirovljenika nedjeljom i praznikom

PITANJE: Može li umirovljenik raditi nedjeljom i praznikom?

ODGOVOR: Umirovljenik može raditi nedjeljom, kao i svaki drugi radnik, pod uvjetima određenim ZOR-om i drugim izvorima radnog prava. Pri tome podsjećamo na pravila ZOR-a o minimalnom trajanju dnevnog i tjednog odmora. Također, podsjećamo na potrebu uvećanja plaće radnika pa i radnika-umirovljenika za rad nedjeljom i praznikom, pri čemu postotak uvećanja plaće mora biti, sukladno čl. 15. ZOR-a, određen ugovorom o radu, ili se u ugovoru o radu mora uputiti na drugi izvor radnog prava (pravilnik o radu, kolektivni ugovor) u kojem je određen postotak uvećanja plaće u ovim slučajevima.

2.4. Ograničenje plaće radnika-umirovljenika

PITANJE: Postoji li ograničenje u iznosu plaće za osobu koja je u mirovini, a zaposlena je kod privatnog poslodavca na pola radnog vremena (20 sati tjedno)?

ODGOVOR: U smislu iznosa minimalne plaće u cijelosti se i na radnika-umirovljenika primjenjuju propisi Republike Hrvatske o minimalnoj plaći (Zakon o minimalnoj plaći³ i Uredba o visini minimalne plaće za pojedinu kalendarsku godinu) te drugi izvori radnog prava (npr. kolektivni ugovor). Što se tiče maksimalnog iznosa plaće radnika-umirovljenika zaposlenog kod privatnog poslodavca, propisi o radu i mirovinskom osiguranju ne propisuju nikakva ograničenja.

3. Primjena odredbi Zakona na rad umirovljenika

3.1. Rad uz mirovinu nakon 1. siječnja 2026.

PITANJE: Koje je starosno ograničenje za rad u punom radnom vremenu korisnika mirovine nakon 1. siječnja 2026.?

ODGOVOR: Korisniku starosne ili prijevremene starosne mirovine koji se zaposli dulje od polovice radnog vremena, što uključuje i puno radno vrijeme, a mlađi je od 65 godina, mirovina se obustavlja u cijelosti. S druge strane, umirovljenik koji se zaposli dulje od polovice radnog vremena (dulje od 20 sati tjedno), a navršio je 65 godina života, mirovina se ne obustavlja, ali se isplaćuje djelomično (mirovinski faktor 0,5, tj. mirovina se obustavlja 50%).

Korisniku invalidske mirovine ostvarene zbog potpunog gubitka radne sposobnosti (opća nesposobnost za rad) i korisniku kojem je ta mirovina prevedena u starosnu mirovinu ako se zaposli na 3,5 sati dnevno ili dulje mirovina se obustavlja.

Korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad, odnosno djelomičnog gubitka radne sposobnosti koji se zaposli dulje od polovice punog radnog vremena, ili počne obavljati djelatnost temeljem koje postoji obveza na osiguranje isplata mirovine se ne obustavlja, ali se određuje nova svota mirovine koja se isplaćuje za vrijeme zaposlenja.

Invalidska mirovina zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti koja se isplaćuje osiguraniku za vrijeme nezaposlenosti i zaposlenja do polovice punog radnog vremena, obračunava se po mirovinskom faktoru 0,9. S druge strane, invalidska mirovina zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti koja se isplaćuje osiguraniku za vrijeme zaposlenja u trajanju duljem od polovice punog radnog vremena, odnosno obavljanja samostalne djelatnosti, ako je uzrok bolesti ili ozljeda izvan rada, obračunava se po mirovinskom faktoru 0,5 (pola mirovine). Invalidska mirovina ostvarena zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti uzrokovane ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću koja se isplaćuje osiguraniku za vrijeme zaposlenja u trajanju duljem od polovice punog radnog vremena ili obavljanja samostalne djelatnosti, obračunava se po mirovinskom faktoru 0,6667.

U slučaju da je umirovljenik prijavljen kao član uprave (koji je navršio najmanje 65 godina života) duže od polovice radno vremena, također mirovina mu se neće obustaviti ali će mu isplaćivati djelomično (ovisno o propisanom mirovinskom faktoru, npr. za korisnika prijevremene starosne mirovine ili korisnika starosne mirovine mirovinski faktor je 0,5 tj. mirovina se obustavlja 50%). Isto pravilo vrijedi i za umirovljenika prokuristu koji ima radni odnos kod poslodavca.

3.2. Obračun mirovine nakon sklapanja ugovora o radu

PITANJE: Utječe li rad umirovljenika na novi obračun mirovine nakon prestanka njegovog zaposlenja?

ODGOVOR: Sukladno Zakonu, korisnik prijevremene starosne mirovine, starosne mirovine ili starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika koji se nakon što je stekao pravo na mirovinu zaposlio s punim radnim vremenom ili počeo obavljati djelatnost temeljem koje postoji obveza na osiguranje i po toj osnovi navršio najmanje 1 godinu staža osiguranja, ima pravo na ponovno određivanje mirovine odnosno može steći novu mirovinu ako su ispunjeni uvjeti godina života i mirovinskog staža za stjecanje prava. To pravo ima i korisnik prijevremene starosne mirovine, starosne mirovine ili starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika koji je nakon ostvarenog prava na mirovinu navršio najmanje 1 godinu staža osiguranja po osnovi zaposlenja do polovice punog radnog vremena.

Korisnicima mirovine koji rade do polovice punog radnog vremena može se ponovno odrediti nova mirovina kada ispune zakonom propisani uvjet navršene 1 godine staža nakon umirovljenja, koji će u slučaju rada do polovice punog radnog vremena biti ispunjen tek nakon dvije godine rada s polovicom punog radnog vremena. Također mora biti ispunjen i uvjet staža i godina života propisan zakonom za stjecanje prava na novu mirovinu.

Pravo na ponovno određivanje mirovine ima i korisnik prijevremene starosne mirovine, starosne mirovine ili starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika ako je kao korisnik mirovine ostvario najmanje 1 godinu staža osiguranja po osnovi drugog dohotka za koji su u cijelosti uplaćeni doprinosi, ili 1 godinu staža osiguranja po osnovi drugog dohotka i zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti i ako je ispunjen uvjet godina života i mirovinskog staža za novu mirovinu.

Sukladno novom Zakonu omogućeno je i ponovno određivanje mirovine korisniku mirovine ostvarene prema posebnim propisima, koji je nakon stjecanja prava na mirovinu po osnovi novoga zaposlenja nakon umirovljenja navršio najmanje 1 godinu staža osiguranja, ako ispunjava uvjete godina života i mirovinskoga staža za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu, prijevremenu starosnu ili starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika sukladno Zakonu, osim ako posebnim zakonom nije drukčije određeno. Nova mirovina se može odrediti i korisnicima starosne, starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika i prijevremene starosne mirovine ostvarene prema propisima kojima su uređena prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata ako po osnovi zaposlenja nakon umirovljenja navršite staž osiguranja od najmanje 1 godinu i uvjete za novu mirovinu. Korisniku invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti odnosno profesionalne nesposobnosti za rad koji ostvari najmanje 1 godinu staža osiguranja po osnovi nastavka rada na drugom poslu prema preostaloj, odnosno smanjenoj radnoj sposobnosti ili naknadnog stupanja u osiguranje i/ili ostvari staž osiguranja po osnovi drugog dohotka za koji su cijelosti uplaćeni doprinosi, može se priznati pravo na starosnu mirovinu, prijevremenu starosnu mirovinu ili starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika, ako su ispunjeni zakonski uvjeti za stjecanje toga prava.

U svakom slučaju korisnik mora podnijeti zahtjev za ponovno određivanje mirovine Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje.

3.3. Pravo umirovljenika na obavljanje slobodnog zanimanja

PITANJE: Odnose li se nove zakonske odredbe koje uređuju pravo obrtnika-umirovljenika na obavljanje djelatnosti i primanje mirovine i na slobodna zanimanja?

ODGOVOR: Umjesto pojma „slobodno zanimanje“ u Zakonu se koristi pojam „osobe koje samostalno obavljaju profesionalnu djelatnost“ i „samostalna djelatnost“. Ove osobe su u smislu prava na obvezno osiguranje i rad uz mirovinu izjednačene sa obrtnicima.

4. Zaključak

Dio novih zakonskih odredbi stupio je na snagu 1. srpnja 2025., ali ne manje značajne odredbe novog Zakona stupaju na snagu 1. siječnja 2026. Od 1. siječnja 2026., između ostalog omogućuje se rad različitih kategorija umirovljenika u punom radnom vremenu uz istovremeno primanje mirovine u manjem iznosu. Nakon prestanka radnog odnosa, sukladno zakonskim odredbama umirovljenicima je omogućeno postavljanje zahtjeva za novi obračun mirovine.

Ne zaboravite:

- Od 1. siječnja 2026., korisniku starosne mirovine, starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika, prijevremene starosne mirovine, obiteljske mirovine i dijela obiteljske mirovine koji se nakon navršanih 65 godina života tijekom korištenja mirovine zaposli dulje od polovice punog radnog vremena, ili počne obavljati djelatnost temeljem koje postoji obveza osiguranja, mirovina se ne obustavlja.
- Od 1. siječnja 2026. korisnici prava na starosnu mirovinu s navršanih 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža bez prestanka osiguranja, obrtnici, osobe koja obavljaju samostalnu profesionalnu djelatnost, osiguranici u statusu roditelja njegovatelja i njegovatelja prema propisima o socijalnoj skrbi, udomitelji te osobe koja pružaju njegu i pomoć hrvatskim ratnim vojnim invalidima, mogu nastaviti obavljati djelatnost i istovremeno koristiti pravo na starosnu mirovinu.
- Od 1. siječnja 2026. korisnici starosne mirovine stečene prema posebnom propisu o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika, ovlaštenih službenih osoba, profesionalnih vatrogasaca, zaposlenika na poslovima razminiranja imaju pravo na isplatu mirovine u iznosu od 50% i za vrijeme rada duljeg od polovice punog radnog vremena.

Literatura:

- 1) Zakona o mirovinskom osiguranju (Nar. nov., br. 96/25);
- 2) Zakon o radu (Nar. nov., br. 93/14, 127/17, 98/19, 151/22 i 64/23);
- 3) Zakon o minimalnoj plaći (Nar. nov., br. 118/18, 120/21 i 152/24).